СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 81. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 6. квітня, 1929. VOL. XXXVII. No. 81. Jersey City, N. J., Saturday, April 6, 1929. THREE CENTS.

КОЛИ ВАМ ДОРОГЕ СВОЄ РІДНЕ, СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО Н. СОЮЗА

ТИСЯЧ ПОВСТАНЦІВ ЗГИНУЛО В БОЮ БІЛЯ МІСЦЕВОСТИ ЛЯ РЕФОРМА

ЩЕ ДОСІ НЕ ПОХОВАЛИ ВСІХ УБИТИХ. ПОВСТАНЦІ ВІДСТУПАЮТЬ В ГОРИ.

МЕКСИКО СИТІ, 5. квітня. — Урядовий комунікат подає, що на побоєвищі біля Хіменез і Ля Реформа лежало по триденній битві тисяч бідних Індіян, яких повстанчі ґенерали намовили до повстання. Індіяне погинули, не знаючи навіть, за що властиво йде боротьба. В звязку з тим Каєс заповів, що відомститься гірко на всіх повстанчих офіцирах і ґенералах. Усіх їх, як тільки попадуть у полон, негайно розстріляють.

Кажуть, що повстанчі ґенерали знають добре, що їх жде, тому цофаються в сторону американсько-мексиканської границі, щоби в скрутну хвилю перейти на американську сторону й у той спосіб ратувати життє.

Уряд є переконаний, що повстанчі сили розбиті, та що повстанці вже не в силі ставити поважнішого опору.

В БОРОТЬБІ ЗІ СПЕКУЛЯЦІЄЮ.

БАНКИ МУСЯТЬ ОБМЕЖИТИ ПОЗИЧКИ ДЛЯ СПЕКУЛЯТИВНИХ ЦІЛЕЙ. ПРОМИСЛ МУСИТЬ МАТИ ДЕШЕВИЙ КРЕДИТ.

ВАШИНГТОН, 6. квітня. — Рада Федерального Резервового Банку заявила, що возьметься за рішучі міри, коли банки не вкоротять брокерам кредитів по добрій волі. Через біржеву спекуляцію подорожів кредит, а це відбивається фатально на промислі й торговлі. Вся грошева резерва йде на спекуляцію, бо там платять найвищий процент. Через те промисл позбавлений дешевого кредиту. А щоби такі відносини не довели до катастрофи, Федеральна Резервова Рада візвала банки, щоб обмежили спекулятивний кредит. В послідні́м часі зменшився кредит на біржеву спекуляцію на $87,000,000. А це є смішно мала сума, бо біржева спекуляція пожирає тепер великанську суму: $5,562,000,000.

ПРОГИБІЦІЯ ПРИЧИНОЮ ЗРОСТУ ЗЛОЧИНСТВ.

НЮ ЙОРК, 5. квітня. — Поліційний комішенер Гвейлен говорив на лончі в Клюбі Ротарі про чистку міста. Він подав, що Ню Йорк є сьогодня в Злучених Державах другим з ряду містом, яке може похвалитися найбільшим порядком, коли ходить о забезпечення мешканців перед бандитизмом і злочинством. За послідний рік маємо тут 1,000 злочинів менше як минулого року. 18,000 полісменів сповняє службу, але їх число треба би подвоїти. А винна тому прогибіція, бо через неї не можна сконтролювати всіх спелюнків, які ростуть як гриби по дощі. Вистарчить сьогодні поставити дві фляшки віски на столі й вже є салун. Ню Йорк має таких спікізів понад 32,000.

АЖ РУКА СПУХЛА З ВИТАННЯ.

ПРЕЗИДЕНТ ГУВЕР СТИСНУВ ЗА ОДИН ДЕНЬ РУКИ 1,757 ВІДВІДУВАЧАМ.

ВАШИНГТОН, 5. квітня. — Президент Гувер віднісся до сенаторів і послів з просьбою, щоби були більш уважливими, коли дають ріжним людям поручення на побачення з президентом. Бо витатися в однім дни аж з 1,757 людьми, це вже рішучо забагато. Один тільки нюйорський сенатор Копленд вислав Гуверови в однім дні 188 прогульковців.

Гувер думає обмежити привитання до одного дня в тижні. Тепер має обвязану запухлу руку й ледви може підписатися.

ЯХТ БЕЗ КАПІТАНА.

БУЯВ БЕЗ КЕРМИ ПО МОРЮ, ЗАКИ ЙОГО НЕ ПРИДЕРЖАЛА ПРИБЕРЕЖНА СТОРОЖА.

НЮ ЙОРК, 5. квітня. — Ліленд Г. Росс святкував річницю своєї другої женячки, вибравшися на яхті „Номед" в другу пошлюбну подорож. По кількох днях жінка вернула до дому, а Рос далі собі пливав разом з трома моряками й капітаном Джаном Шофилдом.

Прибережна сторожа завважила вчора, що якийсь яхт буяє по морю, киданий морськими филями. Припливши до нього, думали перевести ревізію, бо підозрівали, що це яхт, який займається пачкарством горівки. Коли ввійшли до середини, побачили біля стола трох пяних моряків і Росса між ними, а на столі біля 40 фляшок алькоголічних напитків. Росс заявив, що капітан Шофилд впав у море й затонув, а ніхто з моряків, ні він сам, не вміли кермувати яхтом і так подалися на ласку судьби, сиділи й пили.

Всіх їх відставлено до поліційного переслухання.

РОЗВОДИ ЗРОСТАЮТЬ НАВІТЬ У КАНАДІ.

ВІННІПЕҐ, 5. квітня. — Канада заклопотана, бо статистика виказує, що розводи зростають з кождим роком. Всеж таки процентово в Канаді ще найменше розводів з усіх країв на світі.

СВЕКРУХА ПРОТИ ЗЯТЯ.

ПИТСБУРҐ, 5. квітня. — Конґресмен Морґан подав, що віз шампанське вино й виску для свого старого хорого свекра Лоґена. Та Миссис Лоґен заявила, що її чоловік цілком не пе й не потребував, щоби Морґан привозив йому алькоголь з Панами.

ДОС ПРО ЕКОНОМІЮ.

САНТО ДОМІНҐО, 5. квітня. — Бувший заступник президента Чарлз Дос має чистий клопіт з кореспондентами столиці домініканської републики. Всі вони подають, що Дос виробляє позичку для републики, а Дос каже, що він тільки прийшов навчити їх економії, а економія така наука, що вчить людей і держави обходитися без позичок.

СОЮЗОВЦІ! ПАМЯТАЙТЕ НА ВАШ НАЙДОРОЖЧИЙ СКАРБ — НА ВАШІ ВЛАСНІ ДІТИ. — РАДИ ЇХ ДОБРА ВПИШІТЬ ЇХ ЩЕ СЬОГОДНЯ ДО УКР. НАР. СОЮЗА. 35 ЛІТ ЧЕСНОЇ, СОВІСНОЇ ПРАЦІ, ДОБРЕ ІМЯ І МІЛІОНОВИЙ МАЄТОК — ЦЕ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ.

ЧИ ВИ І ВАШІ ДІТИ ВЖЕ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ?

КОЛИ ВАМ ДОРОГЕ СВОЄ РІДНЕ, СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКР. НАР. СОЮЗА. — І ДІТЕЙ СВОЇХ ВПИСУЙТЕ. — ТАК НАКАЗУЄ ВАМ ЗРОБИТИ ВАШ БАТЬКІВСЬКИЙ І НАРОДНІЙ ІНТЕРЕС.

ЯКІ ДІТИ, ТАКЕ БУДЕ МАЙБУТНЄ НАШОЇ ІМІГРАЦІЇ І УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА. — КОЛИ ДОРОЖИТЕ СВОЇМИ ДІТЬМИ, НАШИМ МАЙБУТНІМ І НАШОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ТАК ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗА.

35-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ ПРАЦІ — СВЯТКУЙТЕ ПРАЦЕЮ ДЛЯ ДОБРА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ, А ВЖЕ ДІТЕЙ СВОЇХ ОБОВЯЗКОВО ВПИСУЙТЕ ДО У. Н. СОЮЗА.

ПАПА ПЕРШИЙ РАЗ ВІД РОКІВ ОСОБИСТО ВІНЧАЄ.

Небавом відбудеться в Римі весілля принца Умберта з бельґійською принцесою. Шлюбом проводитиме сам папа. Буде це перший шлюб від давних років. при якім візьме папа особисту участь.

ПЕРША ПОЛІЦІЯНТКА В ЛЬОЗАННІ.

Управа міста Льозанни вперве іменувала жінку аґенткою поліції. Вона є головно призначена до відділу опіки над дітьми й поборювання проституції.

ШОВІВСЬКЕ.

Шов, знаний у цілому світі англійський письменник. дістав недавно прохання від одного жіночого товариства в Лондоні подарувати цьому товариству книжку „Шлях інтеліґентної жінки до соціялізму". На це Шов одписав: „Пишете, що не маєте грошей купити мою книжку. Я вже ствердив, що дарованих книжок ніхто не читає. Крім того, товариство, яке не має навіть 5 шілінґів, щоб набути таку цікаву книжку як моя, не заслугує мати членів". Секретарка товариства відповідь Шова як рідкий автоґраф спродала за 15 шілінґів і купила за них потрібну книжку. Збирач, який купив лист Шова. спродав його далі за 5 фунтів стерлінґів і купив за них всі твори Шова.

ДНІПРЕЛЬСТАН ЦЬОГО РОКУ ПЕРЕХОДИТЬ ДО ОСНОВНИХ РОБІТ.

Всі підготовні роботи на Дніпрельстані закінчено і тепер будівництво переходить до основних робіт, звязаних з бетонним мурованням для греблі і будуванням фундаменту гідростації.

Правління Дніпрельстану уже замовило мости для Дніпрельстану: один одноарковий міст, через Старий Дніпро, замовлено за кордоном у чехословацьких заводах, а другий міст, через Новий Дніпро, замовлено у Південсталі. Нові мости виготовляється з високосортної і не ржавіючої сталі. Таких мостів нема не тільки в СРСР, але вони є новиною і для Західньої Европи. Металь для мосту, що його виготовлятиме Південсталь, ввозиться зза кордону.

Закінчено майже всі роботи для впорядкування робітничого житла водогоном та каналізацією. До весни засадять понад 30,000 дерев і 100,000 кущів для організації парків, дитячих майданчиків, тощо.

ПРОТИ ВИЗНАННЯ СОВІТІВ.

Маттю Волл, заступник президента Американської Федерації Праці, вніс до секретаря стейту меморандум, в якім заявляється проти визнання совітів з боку Америки. Він каже, що совіти відносяться ворожо до американських установ і не є народнім правительством, а тільки міжнародною збиранною.

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО В ЯСАХ.

На загальній нараді дня 25-го січня 1929 року рішено заснувати в Ясах, в Бесарабії, українське культурно-спортове товариство, яке малоб за ціль згуртувати всіх свідомих Українців, як студентів яського університету так і прочих громадян, що находяться в Ясах. З днем 9-го лютого ц. р. почало істнувати в Ясах таке товариство під назвою „Громада". В склад старшини ввійшли: Осип Кобилянський, голова; Мирослав Бережан, писар; Михало Лицинський, скарбник; Іван Квасницький, господар і бібліотекар.

ПЯТИРІЧНИЙ ПЛЯН ЕЛЕКТРИФІКАЦІЇ УСРР.

Після розгляду пятирічного пляну розвитку сільського господарства обєднане засідання Ради Народніх Комісарів і Економічної Наради обговорило проблему електрифікації України. Уряд затвердив пятирічний плян районного електробудівництва на Україні.

ДО ЧОГО ПРИЗНАЮТЬСЯ САМІ РУМУНИ.

Румунський міністер війни, який обїздив в інспекційних цілях Бесарабію, подає ось які причини „неясности" положення в Бесарабії. Неясність ця повстала через змішання функцій військових і цивільних властей. По частиннім знесенню стану облоги перейшла влада, яка дотепер була виключно в руках війська. також на цивільні власти. Та мимо цього військові чинники переводять дальше контролю, вимагаючи безуслівного підчинення, кажучи, що вони одиноко відвічальні за порядок. Тому повстала в Бесарабії анархія і дезорґанізація щодо компетенцій цивільних і військових властей. Притім декотрі вищі адміністративні урядники та військові затруднювали положення, розповсюднюючи тривожні поголоски, лишень тому, щоби могли грати політичну гру.

Стільки пан міністер. А воно вистарчить, щоби зрозуміти причини тої филі терору, яка розлялася по Бесарабії.

СИНІВСЬКЕ СЕРЦЕ ТРІСЛО З БОЛЮ.

В селі Іванівці коло Каліша помер господар Тома Сабас. Коли про це довідався його син Теодор, така розпука його огорнула, що по кількох хвилинах помер на розрив серця при трупі батька.

ДЕРЕВООБРОБНИЙ КОМБІНАТ.

ВРНГ УСРР затвердило плян будування в Київі деревообробного комбінату. Комбінат почнуть будувати цього року й закінчать через пять років. Будівництво коштуватиме 3—5 міл. карб.

На будівництво 1928-29 р. Українліс асиґнував 412,000 карб., при чому на суто будівельні роботи асиґновано 260,000 карб., а решту на встаткування. Більшість потрібних машин вже є.

Цього року мають збудувати сушарню для лісоматеріялів, щоб постачати їх київському будівництву, цех, щоб різати стандартні дошки перед тим, як сушити їх, та фанернорізальний цех. Крім цього збудують цього року силову стацію.

МОДА НА ЧОСНИК ТА ЦИБУЛЮ.

Ми час од часу їмо чосник і цибулю, але волимо ліпше щось инше їсти. Сиру цибулю чи чосник їдять на селі з хлібом одним бідніші селяне. На Заході навпаки через моду почали їсти і то сирими як чосник, так і цибулю заможніші верстви, а то тому, що лікарі пізналися на їх лічничих прикметах. Недавно паризька медична академія врядила відчит з дискусіями, на якому медичні поваги Франції в один голос ствердили, що чосник повинна їсти кожда людина, коли хоче: продовжити свою молодість, забезпечити себе на старість від склерози, мати справний жолудок, чисту кров і певність, що жадна зараслива хороба її не вчіпиться. На Угорщині культ цибулі підтримує ціле товариство бічердістів. Бічерді, який на собі пересвідчився, яка велика користь приходить людському тілові через їдження цибулі, почав всюди аґітувати. З приводу цього руху написано багато книжок, відбуто багато відчитів та демонстрацій. Цибулю не соромляться вже тепер їсти й у вищому світі. Отже, хто хоче йти за модою, або вірить, що через чосник та цибулю дістане ґарантію доброго здоровля, най їсть і те й друге, і не уважає на ніщо.

ЧЛЕН РАДЯНСЬКОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА ВБИВ ДВОХ ПОЛЬСЬКИХ ПОЛІЦАЇВ

АРЕШТОВАНИЙ НЕДАЛЕКО РАДЯНСЬКОГО КОРДОНУ ЗАЯВИВ, ЩО СТРАТИВ РІВНОВАГУ ІЗЗА БРУТАЛЬНОГО ПОВЕДЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ.

ВАРШАВА (Польща), 5. квітня. — Зі стації Барановичі повідомляють, що арештований там польською поліцією член радянського торговельного представництва у Варшаві, Апанасевич, смертельно поранив двох поліцаїв, а потім і самого себе. Поліція каже, що він був арештований як чужинець, який не мав відповідного дозволу на перебування в Польщі.

Апанасевич їхав з Варшави до Москви, але в дорозі недалеко стації Барановичі зійшов на маленькій стації з потягу, щоби відвідати свою родину, яка тут недалеко жиє. Поліція негано його арештувала й цілу ніч тримала на поліційному постерункові, все телефонуючи кудись за інструкціями. Над ранком все це так поденервувало Апакасевича, що він вихопив револьвер і в нервовому ефекті почав стріляти в поліціянтів.

Смертельно поранивши кількома кулями двох поліцаїв, Апанасевич стрілив у себе. Його перевезено до віленського шпиталю. З Варшави виїхав радянський консуль та представники польської влади, щоби перевести на місці слідство.

РЕЛІҐІЙНА ПСИХОЗА.

ШВАЙЦАРСЬКИЙ ФАРМЕР ВІДРУБАВ СОБІ ЛІВУ РУКУ, ЩОБИ ВИКОНАТИ ПРИПИС ЄВАНГЕЛІЯ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 5. квітня. — Фармер Рафлявб, начитавшись евангелії та розуміючи її кожне слово в буквальному значінню, рішив відрубати собі ліву руку, як сказано в V главі евангелія Матея. Підготовляючись до такого „богоугодного" акту, він мандрував босий по горах 9 днів, проводячи час у пості й молитві.

Його приятелі знайшли його в горах серед крови з відрубаною лівою рукою й сокирою, що лежала біля нього. Тепер Рафлявб знаходиться в шпиталю, куди його привезли. Лікарі кажуть, що це чудо, що він не вмер від упливу крови.

КОРИСТАЮТЬ З НАГОДИ.

АВСТРІЙСЬКІ ФАШИСТИ, КОРИСТУЮЧИСЬ НАГОДОЮ УСТУПЛЕННЯ КАБІНЕТУ ЗАЙПЛЯ, ВЕДУТЬ АКЦІЮ ЗА ВСТАНОВЛЕННЯМ ДИКТАТУРИ.

ВІДЕНЬ (Австрія), 5. квітня. — Перший раз по революції австрійські фашисти виступили з отвертими заявами, що вони вимагають встановлення фашистівської диктатури в Австрії. В комунікаті головкої кватири фашистів говориться, що вони будуть боротися всіма засобами проти спроби утворити коаліційний кабінет з представників партії соціял-демократів та християнських соціялістів.

Фашисти старалися доказати, що взагалі парляментарна система зовсім скомпромітована й що в Австрії наступили часи, коли державну керму мусить взяти у свої руки „сильна людина".

ТАЄМНИЧИЙ ЛІТАК.

В АНГЛІЇ ПОБУДОВАНО ТАЄМНИЧИЙ ЛІТАК, ЩО МОЖЕ ПОБИТИ ВСІ ДОТЕПЕРІШНІ СВІТОВІ РЕКОРДИ В ЛЕТНИЦТВІ.

ЛОНДОН (Англія), 5. квітня. — У великій таємниці побудовано в Анґлії величезний літак, який має побити всі світові рекорди, як на час неперервного лету, так і лету на віддаль. Секрет конструкції нового літака старанко охороняється.

Цей літак буде тепер літати навколо Анґлії, щоби здобути часовий рекорд. Думають, що він буде літати без перерви три дні й три ночі. Щоб осягнути рекорд у леті на віддаль, він полетить з Анґлії на південь Африки й вернеться назад до Анґлії, не спиняючись. Це буде путь довга 6 тисяч миль.

ЦЕНТРАЛІСТИЧНИЙ УРЯД ДЛЯ ІНДІЇ.

НЮ ДЕЛИ (Індія), 5. квітня. — Британська комісія для зясовання методів поліпшення управління в Індії, якої головою є Симон, схиляється до тої думки, що найвідповіднішою формою управління Індією мусить бути сцентралізована влада. а не федералістична.

РУМУНІЯ Й УГОРЩИНА.

РУМУНІЯ ЗНОВУ ШУКАЄ ПОРОЗУМІННЯ З УГОРЩИНОЮ Й ГОТОВА ЗАПЛАТИТИ ВИНАГОРОДУ МАДЯРАМ ЗА СКОНФІСКОВАНІ НЕЮ МАДЯРСЬКІ ПАНСЬКІ ЗЕМЛІ.

ВІДЕНЬ (Австрія), 5. квітня. — Прибула спеціяльна комісія з Букарешту для відновлення переговорів з Угорщиною в справі винагороди Мадярів за сконфісковані Румунією мадярські землі в Трансильванії. В цій справі вже десятий рік ведуться переговори між Румунією та Угорщиною й навіть Ліґа Націй в них заанґажована, але вони до жадних наслідків не приводять.

Румунія вже згодна заплатити 20 міліонів долярів відшкодування, але Угорщина стоїть на свойому й домагається 26 міліонів.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 6, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОВОЛІ КРИТИКИ, ПОРА НА ПРАЦЮ

В першу чергу бракує нам людей до праці. Бо куди не обернемося, відчуваємо брак творчих, енерґійних одиниць. Ходить нам тут головно о громадську політичну й культурну роботу, але те саме відноситься і до инших ділянок. Бо ми, живучи в найбільш бизнесовій країні світа, й під бизнесовим оглядом ліліпути. А колиб були творичими на бизнесовому полі, та певно не малиб тої гризні, яка повстає в нас дуже часто тільки задля кусня хліба, або, як тут кажуть, „джабу". Широке бизнесове поле не використане й ту прогалину треба заповнити притягненнем нових, але фахових сил, що пізнали американські методи бизнесу й посідають американську школу чи там науку.

В нашім громадянськім життю ми вже доволі наслухалися ріжної критики, тверджень, констатувань, закликів і пророцтв, з яких одні заповідали нам золоті грушки на вербі, а другі казали нам завчасу спускатися на дно. Тепер вже найвища пора зажадати від проектодавців і критиків позитивної роботи. Бож годі сидіти в Америці 10 або й 15 літ і все проєктувати, а ніколи нічого не зорганізувати. Годі опирати всю свою мудрість на тім, що хтось колись був послом, чи професором чи редактором. Як і годі нам в громадськім життю признати те, що кождий крок, скажім епископа, є голосом божим, виявом Божого Провидіння. Ми мусимо судити людей природною мірою, а се по їх ділах. Ми не можемо признавати ґеніяльности, самопосвяти там, де її не бачимо, хоч ждемо на неї довгими літами й хоч як раді її побачити.

Ми мусимо признати, що тут в Америці була й є нагода для всіх наших чільніших людей для виявлення своїх здібностей й своєї ідейности. Великих людей в нас нема. Скажім собі це отверто й щиро. Але є значний гурт щирих і характерних робітників, яким ніхто не може відмовити певного знання, досвіду й доброї волі та охоти послужити свому народови тут на іміґрації й там за морем. Зіспоївши тих робітників, можна виконати велику працю й вийти вже раз з делетантства, а поставити ціле наше народне життя на іншій площині. Тоді доперва зможемо перевести ті реформи, які намітило Обєднаннє й про які згадував вчасти й д-р Сіменович. Бо щож може зробити Обєднаннє, коли приміром одна частина завдає собі труду і рефератами, статтями і ріжними іншими способами доказує конечність реформи шкільництва, подаючи заразом добре обдуманий плян реформи, а друга частина параліжує ту роботу. Тому й досі вчать у нас з підручників, де говориться про цісарську родину і Ванду.

А не булоб цього, колиб у нас ті, що самі нічого не роблять, не клали колод тим, що хочуть працювати.

Василь Бобрів.

ДО НАШОЇ ПАСИВНОСТИ

I.

1917 рік заскочив несподівано не тільки мешканців бувшої російської імперії, а навіть випробуваних революціонерів. І звичайно, найбільше це відбилося на Україні. Людей, якіби відразу стали до керми, не було, а видатніщі українські діячі, котрим прийшлося волею чи неволею прийти до влади, ще не звільнилися від загально-російської інтелігентської ідеольоґії. Окрім одиниць, Українці не сміли думати про самостійність, боялися припускати таку думку, гублячи вигідні моменти. Москалі відразу зрозуміли цю нерішучість. Перші дні революції наполохали Росіян і якби Українці були більше рішучими, то і вся пізніща боротьба безумовно виглядалаб инакше.

Але Українці не тільки не були самостійниками, а більше того — вороже ставилися до кожного, хто лише натякав про самостійність. Памятаю такий випадок:

На трибуні першого військового зїзду звляється перший самостійник Степаненко і зачинає говорити про потребу боротьби за самостійність. Йому не дали говорити. Почулися крики протесту і Степаненко під гукання примушений був покинути салю Педагоґічного музею де відбувався зїзд.

Слідом за тим довелося мені бути свідком, а по части й учасником другої події, не менче характерної.

Москалі, як відомо, кинули в армію гасло: „до победи", або „победного конца". Найбільшими оборонцями цього гасла були, як звичайно, московські соціялісти, котрі ніколи не були на фронті, не знали, що то за війна, та котрим, особливо вже в революцію, не капало за шию. Тим гаслом думали вони утримати армію від розкладу.

Українцям же якраз було цікаво, щоби армія перестала істнувати. На жаль, так не думали тодішні вожди. По приїзді з першого зїзду до дивізії познайомився я з поручником, котрий відразу зачав мені доказувати, що Українцям треба стягатися до Київа, та творити свою національну армію, лишаючи фронт тим, хто хоче воювати „до победи".

Я не міг з ним не погодитися і ми рішили повести відповідну роботу. Наші заходи, звичайно, не могли не вернути уваги начальства й одного разу після обіду прийшов на мітінг соціяліст-революціонер Жуковський (пізніще міністер військових справ), комісар західного фронту. Промова не тревала довго, зате розмова зі мною, Кійком, Іляшевичем та багатьома иншими старшинами затяглася. При кінці Жуковський просто загрожував нам арештом, коли ми задумаємо ломати фронт та губити „общее дело революції".

Як бачимо, українська ідеольоґія не сягала тоді далі „общево дела" навіть в таких діячах, як Жуковський. Пізніще я довідався, що поступовання Жуковського було відбитком наказу Ґенерального Секретаріяту Центральної Ради. Це в свою чергу підтверджує, що від думки про самостійну Україну майже всі українські діячі були дуже далекі.

На цю льояльність Українців Москалі відповіли якраз протилежним чином. Бо побачили, що український рух, який відразу наполохав і обіцяв відірвати Україну, не такий страшний, та що треба небогато рішучости, щоби не дати Українцям стати самостійними. Хутко рознеслися чутки, що Українці є в звязку з Німцями, що хочуть продати Росію Шведам, що Україна не що инше, як твір німецького ґенерального штабу й тому подібні нісенітниці. Але вони находили відгук у відповідних колах не тільки інтеліґенції, а й у масах. А коли Керенський і його міністри видали маніфест на автомію в пятьох ґуберній, пропала нагода створення армії. Ми перейшли від наступу до оборони. А лише той бє і виграє, хто наступає. Утративши ініціятиву, не могли ми бити. Але, звичайно, ми могли ще захопити ініціятиву й здавалося, що тоді доперва Українці повелиб рішучий наступ. Та ми обмежилися до жебрацької політики. Москалі це розуміли й трималися відповідної політики: **і не відмовляли нашим прохачам в Петербурзі, і не задовольняли прохань.**

Тимчасом салдатська маса все більше захоплювала собі прав. Большевики піднесли гасло негайного мира з Німцями. До них прислухалася маса й стала вважати їх дійсними революціонерами й їм лише зачала вірити. Ми, Українці, тратили, всякий вплив не тільки на фронті, а й на Україні, ми губили керму, нам її вибивали Москалі з рук. І даремно старалися Центральна Рада і Ґенеральний Секретаріят відновити свій вплив виданням універсалів. Ми запізнилися, ми тяглися у хвості Москалів.

Таким чином нема дива в тому, що українські маси пішли не за українськими вождями, а за московськими аґітаторами.

З того часу памятаю такий яскравий факт:

Деякі військові, бачучи розвал українізованих частин, звернулися до покійного С. Петлюри з проханням розпустити комітети, які не давали орґанізувати належно війска й разом з тим аґітували за большевиками. На це майбутній тоді головний отаман з обуренням відповів:

— Ми демократи й не можемо поступати по не-демократичному.

В цей час вже й большевики розігнали салдатські ради, заміnивши їх комісарами.

Та вже через місяць, на початку січня, коли армії не стало, Військовий Ґенеральний Секретарят видає наказ про анулювання комітетів.

Але запізно. З полків і дивізій лишилися лише купки свідомих. Маса покинула ватажків.

Ми опинилися коло розбитого корита.

Разом з тим в инчій галузі, а іменно фінансовій, ми так само шкандибали, не старяючись приспішити слимакового ходу.

Робітники на фабриках та залізницях не діставали платні, а уряд не знав, як задовольнити дійсно пекучі потреби робітництва. Нашіж „фінансісти" все просили Москву, яка так само переживала крізу в паперових грошах. Замісць того, щоби відразу зачати друкувати в необмеженій кількости, наші „фінансісти" чухалися, штовхаючи робітників і без аґітаторів в обійми комуністів, і опамяталися лише тоді, коли Харків опинився вже в руках червоних. Тай чи Харків лише?

Зі всіх сторін на Україну насувалися червоні орди, складені з каторжан, злодіїв та хуліґанського елементу фабричних міст Московії. До них прилучалися зайдинецькі елементи з України й хоч не уявляли зі себе справжньої серіозної сили, всеж таки ми мусіли перед ними уступити, бо були ще слабими.

До всього вище наведеного треба додати нашу мягкість та гуманність з ворогами. Большевик знав, що попадаючи до рук гайдуків, він ще може остатись живим. А місцеве цивільне населення? Воно не тільки займалося аґітацією на користь наших ворогів, — але пособляло нас нищити збройно. Тільки після того, як ми переконалися, що вороги наші нічого не жалують у боротьбі з нами, коли на власні очі бачили знущання навіть над трупами, стали ми більше-менче платити тією-ж монетою. Але це так само прийшло після Москалів. І тут ми тяглися у хвості, тільки копіюючи наших ворогів, і то невдало.

Обем ґазетної статті не дає можливости спинитися ширше на всіх фактах нашої відсталости, яка пересякла всю нашу боротьбу, весь період визвольної війни. Це відставання коштувало нас дуже дорого й що головне: не знати, чи не будемо ми відставати і далі, коли прийдеться знову активно приняти участь в боротьбі. Це не випадковість, не тимчасове — це наша хороба, брак власної ініціятиви. Треба задуматися й рішити: або не перешкаджаймо добрій здоровій ініціятиві, або відмовмося від думки про незалежну Українську Державу.

II.

Вже по своїй натурі, як нація більше південна, ми мало активні та рухливі. Природніж умовини нашого краю ще поглибили в нас нашу українську пасивність. Ми тоді запалимося, коли вже не матимем чим дихати. Колиж зявляється між нами якась активна людина, на неї вже скоса дивляться, показують пальцями, а ще трохи й сплетні пускають. Той, хто таке робить у відношенню до людини рухливої, не шкодить нікому иншому як у першу чергу собі, коли він Українець. Нам треба підтримати всяку ініціятиву, коли, звичайно, вона не є шкідливою.

Ми повинні навчитися використовувати для нації все, що здібне принести якусь користь. Не тягтися за другими націями, але схопивши головне з чужого прикладу, попередити наших ворогів. Тримати ініціятиву й не давати ворогам вибити її у нас з рук. Перебувати весь час у наступному стані, а не в оборонному.

Ми вже мали гіркий досвід з 1917 та наступними за тим роками, коли ми, обороняючись, оказалися побитими й викинутими з рідної землі. А чи перейшли ми в наступ? Чи захопили ініціятиву в свої руки? Чи використали й використовуємо хоч в десятій частині ті можливости, які стають перед нами? Які самі лізуть до рук?

Коли одна якась політична група робить корисну працю, чи инчі попирають їх роботу? Ні. Як і в 1919. році, коли робили щось ес-деки, ес-ери вставляли шпички в колеса і навпаки. Як і в недавньому минулому одна група із заздрости шкодить другій, рівночасно шкодячи українській справі: Я вже не кажу за координацію праці, скерованої до одної мети. Коли, наприклад, американсько-українське „Обєднання" робить корисну працю, доказану через літа, є такі, що із заздрости, що Українці проявляють самостійність, ініціятиву, зі шкури лізуть, щоби ту роботу параліжувати. Коли націоналісти зачали збирати розпорошені українські сили, инчі угруповання, як ес-ери, тризубці та безліч инчих, мов собаки позривалися й з усіх сил стараються, щоби вибити ініціятиву з українських рук і передати в черновські, польські, большевицькі, тримаючись приказки: собака на сіні — і сам не їм і другому не дам. Політичне становище взагалі, а України з окрема увійшло в таку фазу, коли, як Українці не захоплять ініціятиви, не знати хто захопить. Персональні амбіції можуть відсунути українське питання так далеко, що ті, котрі грають тепер в руку нашим ворогам, і згинуть на чужині, не почувши, не то що не побачивши України.

Кожний з еміґрантів повинен заняти своє місце й справити свою роботу в напрямі одної мети — повстання української держави.

Треба примусити себе підпорядкуватися дійсним чинникам, які роблять і можуть чогось доконати й ідуть до мети просто, без балаканини, сміло, твердо й упевнено, не орієнтуючись на когось, бо Україна не має приятелів. Тільки Українці Українцям можуть бути дійсними приятелями й дійсними оборонцями нашої батьківщини.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

БОРНСАЙД, ШІКАҐО, ІЛЛ. Уряд Бр. св. О. Николая, від. 183, повідомляє всіх членів, що квартальний мітінґ відбудеться в середу, 10. квітня, точно в год. 7-мий вечером. Проситься всіх членів явитися на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Не явившіся члени на сім мітінґу заплатять по 1 дол. кари. Члени, котрі ще не були на мітінґу сего року, повинні прийти забрати собі календарі як також заплатити по 2 дол. за похорон та вирівнати місячні вкладки. — Іван Демкович, предс.; Ник. Подлецький, кас.; П. Бабяк, секр.

— Ти зривав стільки разів заручини тому, що наречені грали на фортепяні, а тепер женишся із скрипачкою!

— Щож тут дивного? Таж лекше викинути крізь вікно скрипку, ніж фортепян!

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ГЕТЬМАНСЬКИЙ СУД

(Історична повість).

(1)

Чигирин!

В 1589. році польський король дав черкаському старості князеви Олександрови Вишневецькому право поставити замок і осадити місто край безлюдного берега Тясмина, на урочищи... Чигирин.

Лекше було подумати і написати привілей на нову оселю, як таку оселю сотворити. Не знайшлися такі, що в тих часах захотілиби селитися на постійний прожиток в дикій стороні, де хижий Татарин бував майже щоденним гостем. Привілей лишився привілеєм, урочище Чигирин... урочищем. Ще пятнацять років по припечатанню сего привілею королівською печатю в лісах чигиринського урочища козак полював на звіра, в Тясмині уходник ловив рибу, татарський чамбул відпочивав, ладячися до наскоку на якусь українську оселю.

Аж по 1605. році наокруги урочища появилися дошки на стовпах, а в тих дошках по двацять дір. Се був знак, що хто хоче тут поселитися, той через двацять років буде вільний від панщини і від данин. На урочищи Чигирин черкаський староста, руський воєвода, галицький вельможа Данилович осаджував слободу Чигирин. Козацтво в сих сторонах вже було сильніше, небезпека татарських наскоків менша, отже поселенці знайшлися.

Данилович був зятем коронного гетьмана Польщі, Жулкевського. Жулкевскі був клятим ворогом українського козацтва. Звав його не инакше, як „лотроством". Він весь вік свій працював, щоби се „лотроство" вигубити мечем так, щоби воно ніколи не могло відродитися. Він затопив у крови неодин бунт козаків проти Польщі. То він передав Наливайка на люту смерть...

Чи міг той Жулкевскі подумати, що його життя буде для Польщі змарноване, бо зі слободи, заснованої його власним зятем, вийде полумя козачого повстання, яке захопить всю Україну і спалить панованнє Польщі на тій землі? Чи Жулкевскі міг подумати, що він сам причиниться до знівечення польського панування на Україні, бо гніздо побідної ребелії „лотроства" поклав його власний слуга, котрого він разом зі своєю донькою і зі своїми маєтками дав свому зятеви?

Осадником Чигирина був батько Богдана Хмельницького!

Чи малий шляхотка, рукодайний слуга польського вельможі Михайло Хмельницький, кладучи підруби під чигиринський двір, міг подумати, що кладе підруби для волі України? Чи, резидуючи в сім дворі як підстароста польського пана, себто як збірщик доходів з панського маєтку, міг мріяти про те, що в сім дворі буде резидувати його син: не як панський підстароста, але як володар душ міліонів, як суверенний гетьман українських земель?!

Ще на весну 1648. року, з винятком найблизшої околиці Чигирина, ніхто не знав, що якийсь Чигирин є на світі. Знали хіба тільки в Бродах писарі польського коронного гетьмана, бо вони вписували в книги приходи, які до двора передавав чигиринський підстароста; бо вони переписували прикази гетьмана до підстарости. В тім часі Чигирин був ще малолюдною місцевиною. Якби не те, що в Чигирині був двір підстарости, двори старшин чигиринського полку реєстрових козаків і польський військовий ґарнізон, то місто обернулосьби назад в безлюдне урочище, яким було тому яких сорок пять років. Аж удатне повстаннє Українців проти Польщі, сказатиб, через одну ніч поставило сю місцину на ноги і про незвісний нікому Чигирин забалакала вся Україна, вся Польща і вся Европа.

Хоч з многолюдного двора польського підстарости Чаплінського в чигиринськім дворі лишилася тільки одна пані Чаплінська, тепер вже жінка побідного гетьмана України Хмельницького; хоч польські старшини українських реєстрових козаків погибли або пішли в татарські лика; хоч польський ґарнізон втік, і всі Ляхи, які ще були в Чигирині, також спаслися бігством перед надтягаючим козачим військом... то Чигирин не обезлюднів. Щез Чаплінскі, щезла челядь підстарости, але на їх місце прийшов новий муж Чаплінської і ще численніша його челядь. Втік польський військовий ґарнізон, але замісць него прийшов татарський полк гетьманської ґвардії. Щезли польські старшини чигиринського козацького полку, зате на їх місце прийшли старшини українські: не лиш старшини чигиринського полку, але й ґенеральні старшини всіх українських військ України. Одна канцелярія України, як тоді казали, канцелярія ґенерального писаря привела до Чигирина тільки народу, що в готових хатах не стало для них місця і треба було строїти нові.

По Чигирині крутилося богато гінців гетьмана, богато чужих звідунів і послів. Гінцями гетьман розсилав свої прикази по всій Україні, розсилав інструкції своїм аґентам, яких мав у столицях всіх сусідніх держав. Мав їх в Криму, в Московщині, в Польщі, на Литві, в Молдаві, в Волощині, на Угорщині, в Туреччині, Бог зна, де ще. Від тих його аґентів і звідунів гінці приносили йому вісти про се, що в тих державах думають про повстаннє України, що гадають діяти. Сусідні держави насилали до Чигирина своїх потайних звідунів на те, щоби провідати, які дальші наміри Хмельницького, які має власні сили і яких союзників. До самого гетьмана приїздили посли чужих держав.

Ось яким важним містом Чигирин став зараз по знівеченню трох польських військ українськими повстанцями під булавою сина колишнього чигиринського підстарости, осадившого слободу Чигирин для свого пана.

Перебуваннє Хмельницького в Чигирині розпочалося величавим весільним пиром, бо вдова Чаплінська — ніхто не знав, справжня, чи соломяна — стала жінкою гетьмана України. Не йшов тут бенкет за бенкетом, а тягнувся один в безконечність: день і ніч, день і ніч, та ніхто не вгадував коли сьому буде кінець. Хто перетомився, або перепився, лягав спати. Його місце заступав свіжий гість, або такий, що виспався, або вичуняв з похмілля. Хмельницький і його гості веселилися не лиш весіллем гетьмана. Вони за одним заходом запивали побіду над Ляхами; таку, якої не надіялися. Було що запивати. Було чого веселитися. Кожда днина, кожда година приносила вісти про успіхи повстанців у всіх закутинах України. Котрий Лях не поспів в пору втечи, то загибав, бо на вість про розгром польської армії на Жовтих Водах і під Корсунем, встав увесь український народ. Коли своїх треба було по таких успіхах веселити, то чужинців, яких на ті бенкети приходили чимало, треба було гідно погостити. Таким, що до Хмельницького приїхали в посольстві від володарів ріжних держав, новий володар України хотів показати, що вміє пошанувати гостя, та що годен поставитися не гірше, як володарі инших держав.

Гетьман особисто пильнував, щоби нікому нічо не хибувало. До кождого напився, з кождим побалакав. Помагала йому його жінка, тому пару днів ще жінка його лютого ворога. Вона була неначе в семім небі. Причепурена як пава, срібний збанок в руці, бігала від гостя до гостя. Примовляла і доливала до його чаші. Кождий мусів при ній ковтнути бодай половину чаші. Коли декотрий зміркував, що для него вже досить того добра і не хотів пити, вона присилувала його. Робила се таким способом, що, вихопивши чашу з його руки, половину випивала за нього. Поповнивши чашу, віддаваал йому і ждала, щоби він тепер випив до дна за її здоровлє. Не знайшовся такий гість, що своїм упором гетьманову обидивби. Хоч вже мав через верх, хоч вже й з чуба курилося, пив.

Не лиш радість по світлих побідах, не лиш охота пошанувати гостя протягали в безконечність пированнє на гетьманськім дворі. В тім була також гетьманова хитрість. Йому треба було знати, що дехто з його гостий думає. Як думки не міг видобути від тверезого, то його язик розвязував вином. Бувало й так, що боявся сказати свою думку, бо ще не міг знати, який тамтой з його слів зробить ужиток. Отже гетьман будьтоби по пяному ляпнув се або те.

З сеї, чи тої причини в Чигирині було весело.

Хмельницькому дали знати, що приїхав якийсь гінець і зараз хоче балакати з гетьманом. Хмельницький зараз пішов до оконечної комнати в правім крилі двора, бо туди двірська служба справляла всіх гінців. Тепер був там гінець висланий на Литву.

— Чи Кільчак тебе так пізно вислав, чи ти в дорозі загаявся? — гетьман спитав, побачивши гінця. — Посол Радзівіла вже від вечера тут, але я з ним ще не балакав. Я нарошне виминаю його, бо заки зачну балакати з ним, хотівби знати, яким князь духом дише на мене і як мені розуміти се, що його посол буде теревенити. Бо сумніваюся, чи посол такого хитруна, як литовський гетьман, буде балакати щиро. Я дуже не люблю, як мої гінці спізняються. Кільчак повинен був вислати тебе ще перед відїздом посла. Але, хочби ти виїхав одночасно з послом, то ти повинен був станути тут ще передучора. Для тебе скрізь стояли розставлені коні; посол не мав їх.

Кільчак, шляхтич в службі першого литовського вельможі і полевого гетьмана на Литву князя Януша Радзівіла; був потайним приятелем і звідуном Хмельницького. Він взяв на себе обовязок наслухувати і підглядати, та про все, що для Хмельницького і для України було важне, звіщати Хмельницького. Гінець відповів виправдуючися:

(Дальше буде).

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

Ч. 30.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Місцеві відділи Українського Народнього Союза: братство св. о. Миколая, відділ 104; товариство Січ, від. 155; братство Василія, відділ 168, ухвалили представити слідуючий спільний конвенційний проект:

1. Наші відділи прийшли до переконання, що Сиротинець-Захист при У. Н. Союзі є конче потрібним, а щоби не накладати нового розмету на членів Союза, то треба на Сиротинець стягнути з фондів по такому розрахунку:

З фонду конвенційного 5 ц., з фонду народнього — 2 ц., і з фонду адміністраційного — 3 центи.

Отже маємо з кожного члена по 10 центів на фонд Сиротинця, що дасть 24 тисячі долярів річно, коли рахувати всіх дорослих членів Союза.

2. Пропонуємо, щоби на слідуючу 18-ту Конвенцію кождий відділ висилав делеґатів на свої власні кошти, а розходи конвенційні та другі кошти покрити з фонду резервового.

3. Взяти під розваґу нові роди обезпечення молодих членів, котрі вступають на 20 літ „Ендавмент'' паліса, бо по цій палісі платня за висока, порівнюючи з иншими асекураційними компаніями. З того користають чужі орґанізації, а У. Н. Союз мало скористав за останні чотири роки, бо не богато зорґанізував молодих членів.

4. Орґан „Свобода" щоб виходив у більшім розмірі. Замісць теперішніх 4-ох сторін щоб було принаймні 6 сторін. З них 4отири сторони в українській мові, а дві сторони в анґлійській, деб наша молодіж мала спромогу висловлюватися в справах орґанізації, місцевого життя, спортового і т. д. Булоб дуже корисно, щоби виходило й недільне число.

5. Щоби „Свободу" не висилати для кожного члена, що належать до одної й тої-ж родини та мешкають разом, а замісць того висилати раз в місяць якусь просвітну брошурку в анґлійській мові.

6. Коли в родині є більше як один член У. Н. Союза, висилати лиш один календар, бо одного календаря вистарчить на родину.

7. Щоби орґан „Свобода'' подавав більше матеріялу про культурне, національне та економічне життя на Радянській Україні.

8. Щоби тим членам, які платять 20 років до орґанізації, дати полекшення, бо вже сам процент показує на якийсь малий опуст.

9. Щоби знести на Конвенції ліни, які тяжать на старих членах.

10. Домагаємося, щоби бувшого урядника У. Н. Союза Дмитра Братуся, що був суспендований, покликати на Головну Конвенцію, щоби він дав пояснення, за що був суспендований.

11. Бувшим урядникам, що працювали через чотири роки, належиться признання за їх працю, але з огляду на те, що кожен говорить, а в „Свободі'' пишеться, що ніхто инший не втримає Союза, як не молоді члени його, треба замінити деяких урядників, а на їх місце поставити молодих, щоби вони ще при старих набрали науки в діловодстві У. Н. Союза. Кождий урядник щоби не був вибираний більше, як дві каденції.

За уряд 104 відділу: **М. Вітів**, предсідатель; **П. Шут**, касієр; **П. Зельвах**, секретар; **Гарасим Мисак**, делеґат.

За уряд 155 відділу: **Іван Ваверчак**, предсідатель; **В. Дригинич**, касієр; **М. Чумер**, секретар; делеґати: **Іван Ваверчак і Стефан Кордияк.**

За уряд 168 відділу: **Григорій Дячишин**, предсідатель; **Т. Іванило**, касієр; **Грогорій Ґеба**, секретар; **Микола Пащин**, делеґат.

КОНВЕНЦ. ПРОЄКТ.

Ч. 31.

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Сестрицтво Рождества Пресвятої Богородиці, відділ 36 У. Н. Союза, вважає потрібним для більшого успіху в розвиткові У. Н. Союза подати слідуючий конвенційний проект:

1. У. Н. Союз повинен мати свого лікаря для огляду дітей, коли їх приймається до Союза. Бо тепер доводиться шукати за приватним лікарем і [illegible] йому. Коли вписується відразу двоє дітей, то треба платити не менше $3. Наші люди часто не вписують дітей до Союза тому, що не хочуть платити лікареви. Але до приватних асекураційних компаній вони вписують, бо там оглядають дітей компанійні лікарі даром.

2. Для нас є кривдою, коли й наші мужі, що стоять членами У. Н. Союза, дають датки на Сиротинець, а разом з тим і ми змушені давати. Це забагато для одної родини складати вдвох.

3. Коли діти від 18 літ переходять на нове забезпечення, треба їм давати якусь винагороду від У. Н. Союза.

4. Щоби женщини могли обезпечуватися в Союзі нарівні з мужчинами, бо обезпечення на 500 долярів рішуче за мале. Американські асекураційні компанії не роблять жадної ріжниці між мужчинами та женщинами.

5. На половину вибрати новий уряд.

6. Конвенція має додавати, або змінювати права і статут У. Н. Союза, а більше ніхто.

7. Старатися конче знайти засоби до збудовання Сиротинця.

Бажаємо делеґатам весело і щасливо цю Конвенцію перепровадити.

Анастазія Грицак, предсідателька; **Марія Ходак**, секретарка; **Анастазія Озарів**, касієрка.

Ч. 32.

СКРЕНТОН, ПА.

На мітинґу дня 17 марта Братство Усп. Пресв. Богородиці, 123 відділ УНС, ухвалило отсі проєкти:

1. Щоби 17 Головна Конвенція знесла решту лінів, які стоять ще на старих членах.

2. Коли член належить до УНС не меньше як 20 літ, щоби від 60 років життя був звільнений від плачення вкладок або дістав яку полекшу.

3. Щоби давати поміч таким членам, котрі не можуть вже нічого робити, а мають велику родину. Це є найважніща справа.

4. Щоби Конвенція відбувалася що чотири роки.

5. Щоби на членів більше фондів не накладати, бо так є забогато.

6. Грамоти членів замінити на поліси.

7. Щоби слідуюча Гол. Конвенція відбулася в місті Скрентоні, бо тут гуртуєтся найбільше відділів, а тому заощадиться багато коштів.

8. Щоби відділові секретарі побирали плату з головної каси УНС.

9. Щоби фонд народний змінити на фонд сиротинця УНС.

10. Щоби малі відділи в одній місцевости злучити в один відділ.

11. Щоби часопис „Свобода'' виходила на шість сторін.

Михайло Волощук, предс.; **Дмитро Драган**, кас.; **Григорій Мрикало**, секр.; **Микола Піціл**, делеґат.

Ч. 33.

ІСТОН, ПА.

На квартальнім мітинґу Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137 УНС, ухвалено слідуючий проєкт:

1. Щоби Конвенція змусила силою платити на сиротинець ті відділи, котрі ще нічого не офірували на сиротитець при У. Н. Союзі з власної волі.

2. Календар і ґазета вистарчить для родини в одному примірникові, бо багато членів не хочуть календаря брати. Тому секретар тримає ті календарі до річного мітинґу й тому каса відділу тратить.

3. Оголошення відділові щоби містилися в часописи даром. Примір: представлення, баль, або пікнік і т. д.

4. Коли член платить свої вкладки через 40 літ, щоби зістав звільнений від дальшої платні.

5. Щоби ґазета виходила на 6 сторін.

6. Щоби Конвенція відбувалася що чотири роки.

7. Щоби календарі виходили даром для членів.

8. Щоби діточий маґазин виходив що місяця.

9. Щоби тим дітям, котрі стоять від 1, 2, 3, 4-го року до 18 літ, звернути 25 долярів в клясі 1.

Филимон Саґатий, предс.; **Стефан Возний**, кас.; **Микола Підгайний**, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ПЕРЕБОРЩУЙМО.

Радію, коли бачу, як молодіж гуртується, орґанізується і береться до ідейної роботи. Але нераз й не два буває, що ту радість, мов грім з чистого неба, розторощить якийсь випадок, як ось той:

В маленькім місточку український гурток старших виставляє дві драматичні штуки. Перша штука це робітнича драма. Як вона там не вийшла, поминаю, але всеж таки цікаво було побачити, що Українці інтересуються того рода штукою. Скінчилась драма, а по короткій павзі починається українська комедія.

Образ представляє українську жінку, котра робить вареники. Жінка, розхрістана, обтирає час від часу ніс і чіхається, тримаючи тісто в руках. На галі задоволена публика старших сміється, а діти показують пальцями.

Чи треба більше? Вже не кажу про те, яке це вражінне робить на чужинців, але подумаймо про нашу молодіж. Чи такими картинами, мимоходом кажучи невірними, пригорнемо дітей до старого краю, до нашої культури? Подумаймо над тим.

В. Семенина,
Патерсон, Н. Дж.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

КОГУС, Н. Й.

Згідно з проголошенням Головного Уряду У. Н. Союза і ухвалою нашого відділу перевести у вересні збірку на дохід Сиротинця-Захисту У. Н. Союза, така збірка в нас перевелась і принесла, як на нашу невелику громаду, красний дохід. Передівсім дуже добре удалось нам підприємство на сю ціль, а іменно пікнік, получений з вічем, на котрім говорив гол. секретар У. Н. Союза, гр. Р. Слободян.

„Де руки й охота, там скора робота'' — так каже наша пословиця. Так і тут: хоч громада невелика, але разом у згоді, то з праці є пожиток.

І так: збірка по хатах, збірка на галі на поклик гр. О. Заяця з Трой, Н. Й., і дохід з пікніку, по заплаченню частини подорожі бесідникови і других видатків, принесла чистого доходу $178.80, яку то суму вислано чеком до комітету Сиротинця.

При тій нагоді не можна оминути мовчанкою тих людей, що доложили, як змогли, всіх старань підчас збірки і пікніку. Перші, то уряд братський: гр. С. Фіялка, предс., І. Коба і В. Любянецький, секретарі, і П. Ґуреш, кас., котрі доложили найбільше труду, а котрим до помочі був вибраний комітет, до якого входили отсі громадяне: І. Столяр, К. Варениця, П. Кобаса і П. Задра, як колектори, і Д. Зальопаний, як кореспондент.

Признання і подяка належиться всім українським бизнесменам в Когус, що жертвували всю перекуску на пікнік. Їх імена: М. Ястрембский, Н. Заблоцький, Й. Білінський, О. Мазуля, І. Зазуляк, Й. Дзямба, О. Лесняк, П. Ренч і М. Роґожинський. Відтак треба подякувати Т-ву Українсько-Американських Горожан, що дало галю задармо, як також нашому головному секретареві У. Н. Союза, гр. Р. Слободянови, за труд, що прибув до нас, дальше членам 191-го відділу з Трой, Н. Й., що громадно прибули піддержати наше підприємство, і всьому українському громадянству, що зложило жертви, прийшло на віче і пікнік.

Жертви зложили: В. Шклярик 3 дол.; Атанас Афінович і Д. Зальопаний по 2 дол.; Семен Фіялка, Петро Ґуреш, Іван Коба, М. Галашин, Ю. Мазуркевич, М. Барабан, І. Недільський, Г. Базар, Д. Мричко, М. Назарко, М. Мазур, Іван Столяр, Л. Саламандра, М. Барабаш, Антін Афінович, Кость Сеньчук, Т. Малецький, Т. Грацонь, М. Чубак, Гнат Корінь, Ґ. Федорко, А. Костик, О. Бойко, В. Михайлишин, П. Жмуд, М. Копча, Петро Ропіцький, Л. Стокман, Петро Дзямба і Василь Сташко по $1; Т. Павелчак, Андрій Глушко і Антін Кавч по 50 центів; К. Куземська 25 центів.

Д. З.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Свято в честь Шевченка.

В суботу, 30-го березня, відбувся заходом Драматичного Кружка ім. Тараса Шевченка концерт в честь Тараса Шевченка в Українській Галі при 23-ій і Брови вул.

Невелика галя була заповнена, але не битком набита.

Дірігентом хору Драматичного Кружка і впорядчиком свята був д-р Володимир Левицький.

Оцінюючи загально програму свята й її виконання, то концерт випав дуже слабо. Сама програма була дуже монотонна і в більшости не надавалась на концерт в честь Тараса Шевченка.

Якби не гарна постава сцени, бо хор по свому... [partly illegible] ...сільських (хоч богато з них не повинно бути в хорі ізза браку голосу і слуху), котрі були гарно повбирані в національні строї, та кілька гарно виділямованих віршів, то концерт був би цілком мертвим.

Свято відкрито „Заповітом" укладу Стеценка. Щоб не скривити душею, мушу сказати, що заповіт відспівано цілком злєзані життя, ані гармонії не було. Пісню почали найгірше мужеські голоси. Про жіночі голоси можнаб висказатися краще. Хор ще відспівав „Ченчик" О. Кошиця; „Ой пряду, пряду" Леонтовича і „Ой Морозе, Морозеньку" Я. Галя. Ні одна пісня не була відспівана як слід.

Вину за це, в першу чергу дірігента, що не повикидав людей без голосу і без слуху, а на мою думку, взявся за не своє діло.

Треба признати, що управитель хору д-р Volod. Левицький віддав дуже богато труду, вивчуючи згадані пісні, але по трох чи чотирох місяцях мозольної праці показалось, що вислід не вартував тої праці.

Дотого всі пісні, крім „Заповіту", мають дуже мало спільного із Шевченковим святом.

Дітоні соля випали досить добре. Маленька Оля Воробець відспівала гарно „Реве та стогне" і „Чи я в лузі не калина була".

Управителеві хору треба признати, що йому далеко легше вивчити дитину чи дітоний хор співати, ніж дорослий хор. В діточім співі була одна хиба, а се та, що дітей заставлено співати всі вершики якоїб то не було пісні. Вислід був такий, що по третім чи четвертім вершику дитина мучилась і з тяжким трудом доспівувала пісню.

Також вивязались досить гарно діти Марія Куничка на піяно і Йосиф Намака на скрипку. Вони відіграли з успіхом вязанку народних пісень. Затее „Козачок" не надавався на свято.

Нашого співака М. Зазуляка присутні витали з радістю. Він співав гарно, але видно було, що він почував себе дуже уморенім.

Із деклямацій найгарніше випала „До Основяненка", яку віддеклямувала молоденька п-на Михайлина Бурак. Вона деклямувала із зрозумінням і чуттям.

П-на Анна Бабій гарно віддеклямувала вірш „Хустина".

Приємно було послухати деклямації „Поклін Тобі", яку виголосила шестилітна Олеся Воробець.

Добре вивязався із своєї деклямації предсідатель Драматичного Кружка Михайло Луцик. Він деклямував „Думи мої". Ще деклямували: пані Олена Лотоцька і малий Іван Бучацький.

Вступне слово сказав на память п. Марко Саган.

Не було в тім слові ні життя, ні краси, ні змісту. Про Шевченка можна говорити тоді, коли проникається його твори.

Скромну промову виголосив д-р Volod. Левицький.

Се було б щодо програми й її виконання.

Зясувавши все докупи, малося враження, що чоловік не на святі в честь Тараса Шевченка, але на пописі учеників при кінці шкільного року. По моїй думці, до Шевченкових свят треба ставитись трохи серіозніще; і з більшою пошаною.

В Филаделфії були ми свідками дійсно гарних концертів в честь Тараса Шевченка.

Не вистарчить зібрати якийнебудь хор, навчити його кілька пісень, і то недобре, зібрати кілька деклямацій і в той спосіб відтарабанити свято в честь Тараса Шевченка.

На кождім концерті веде у всім перед добре зорганізований хор. При українській громаді на 23-ій і Брови вул. гуртується гарний гурток української молоді, але не всі вони мають голоси.

Лучше мати добрий хор із 12 людей, ніж поганий із сорока людей.

А мати хор тільки тому, щоби слава була, що є хор, і відсвяткувати свято Шевченка тільки тому, щоб потім похлипати на це, що ось то ми дали свято, не є ще ніякою заслугою перед людьми, ні перед Шевченком.

Хор в Филаделфії може бути й повинен бути. Це наш обовязок. В нас є люде, що можуть співати, молоді є досить, є з чого вибирати. Бракує тільки відповідного дірігента.

Треба нам такого дірігента, котрий вміє управляти хором. Розуміється, що такому дірігентові треба заплатити. І в нас в Филаделфії є досить українців і українських товариств, що можуть такого дірігента утримати. Се повинно бути святим обовязком всіх українських товариств в Филаделфії, бо тільки таким способом можна утримати порядного дірігента стало на одному місці.

Був в нас колись гарний дірігент п. Іван Ляпмарт, але свої вороженьки постарались викурити його звідси. Та се пропало. Фактом є, що Филаделфії потрібний український хор, бо тільки тоді, як буде добрий хор і добрий дірігент, то також Шевченкові свята, як сьогодня, більше в нас не буде.

Українець.

ПІВТОРА УКРАЇНСЬКОЇ ГОДИНИ НА РАДІО В ОКОЛИЦІ НЮ ЙОРКУ СЛІДУЮЧОЇ НЕДІЛІ.

Заходом Січового Базару Сурма з Ню Йорку і двох інших подібних підприємств, а то: Йосифа Височанського з Нюарку і Василя Микитина з Пасейку, буде виголошена українська програма зі стації WAAT, в Джерзі Сіті від год. 2.15 до 3 пополудни.

Вечером того самого дня буде повна година української музики зі стації WGBS, в Ню Йорку від год. 6.15 до 7.15. Програму виповнять: 1. проф. Р. Придаткевич, скрипкове сольо; 2. гр. Петро Ординський, баритон сольо „Ой бре море, бре", до музики Лисенка; 3. Дует Віри Барчанівни і Йосифа Давиденка: „Човник" і „Ох, не люби двох", народні пісні; 4. Український Національний Квартет (Ординський, Давиденко й ин.) трома піснями, а то: „Україно, Мати, кат скона" і „Прометей" до музики Стеценка, та „Ой дощик обруч", народна пісня. Всі повисші пісні спопуляризувала компанія, виготовивши з них рекорди, а тепер вперше доведеться нашій та иншим американським публиці почути сі пісні прямо від артистів.

Кінцеву точку виповнить українська оркестра Василя Гуди з Ню Йорку. Акомпанімент на фортепіяні обняла панна Віра Стеткевичівна.

Ньюйоркські громадяни, о скільки не мають радіо-апарату в себе, можуть вислухати обох програм на базарі в Українськім Народнім Домі при 6-ій вул., де в кіоску Сурми є поставлений радіо-апарат.

Вона: — Я хотіла би, щоби ти купив мені новий селскіновий плащ.

Він: Таж твій ще зовсім добрий. Ще так довго його не носиш!

Вона: Вже цілі три роки ношу його!

Він: Щож такого? А звіря носило його ціле життя, до самої смерти!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ПОРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Жертви рогатинському повітови.

Подаємо виказ жертв потерпівших від повені, граду й бурі та на „Просвіту" в рогатинському повіті. Всі пожертви ми подаємо разом, не розділюючи їх окремо на кожного колектора, щоби не забирати богато місця в газеті.

По колекті ходили: Стефан Куций, Андрій Бажан, Григорій Дячишин, Іван Горбусь, Венедикт Кардаш, Іван Когут, Пилип Щуцький, Василь Козак, Григорій Демкович, Микола Пащин, Іван Козак і Андрій Космина.

Жертви офірували: тов. Січ, від. 155 У. Н. Союза, 10 дол.; Бр. св. Василія, від. 168 У. Н. Союза, 10 дол.; бр. св. Михаїла, від. 50 Провидіня, 5 дол.; Гр. Демкович 29 дол.; Гр. Гега 12 дол.; С. Гураль 9 дол.; І. Благий 8 дол., С. Куций 7 дол., В. Козак 7 дол.; І. Пащин 6 дол. 50 цнт.; П. Гаврилів, С. Гомуляк, П. Білоган й І. Король по 5 дол.; І. Кережецький, Д. Федичишин і М. Війтів по 4 дол.; Ю. Серцевський, Т. Василишин, Гр. Маслій, Х. Гладун, Гр. Буковинець, Гр. Космина і П. Вовк по 3 дол.; І. Горбусь 3.50; І. Гелета 2 д. 75 ц.; А. Бажан, І. Даньків і П. Маник по 2 дол. 50 цнт. О. Гелета, В. Мацопуст, М. Гаврилко, І. Денис, Гр. Федун, Д. Паснак, І. Козак, Гр. Клим, Н. Гузар, А. Запотічний, А. Яричевський, о. М. Лисяк, Т. Білоголовський, Д. Корітко, Ю. Воробець, А. Краковецький і Н. Стрілка по 2 дол.; П. Щуцький, І. Мацюрак і Гр. Дячишин по $1.75; Гр. Бабин, $1,60; П. Клим, І. Стек (ст.), І. Стек (мол.), А. Посполіта, І. Лупушанський, В. Белнів, С. Максимович, П. Будняк, С. Дячишин, І. Попаца і П. Король по $1.50; І. Наумець, В. Мінус, А. Космина, І. Когут і І. Савка по $1.25; І. Цимбалістий $1.10; П. Макар, М. Звірщан, И. Малишевський, В. Яричевський, М. Іванило, Гр. Гладун, Н. Лісний, Гр. Сеньків, Гр. Іванило, В. Дмитрів, М. Антоневич, М. Космина, М. Запасна, А. Скородинська, І. Рибак, Р. Ткач, С. Кордіяк, Д. Сеньків, І. Білоус, М. Лупушанський, К. Савалюк, Г. Бардаль, Д. Вовк, Д. Гойда, Н. Яремків, Т. Гаврилко, И. Дембіцький, Н. Куций, Т. Іваник, М. Гладун, В. Драгинич, К. Білинський, В. Федчишин, І. Білинський, Т. Іванило (ст.), М. Кузів, І. Ворона, П. Скупчиневич, Ю. Мельникевич, М. Деревяний, М. Рибак, Г. Коген, І. Федин, С. Русин, О. Ковальчук, П. Буката, Гр. Кваснища, В. Берко, І. Пачковський, М. Барилецький, Н. Батюк, Н. Гузар, Н. Мосора, П. Коваль, Гр. Пушкар, В. Сеничшин, І. Сеницин, С. Окрепко, А. Дубонька, М. Чорний, Гр. Німий, М. Чабрак, В. Гегера по $1.00; Гр. Гелета 90 ц.; Д. Петрів 85 ц.; по 75 ц.: Т. Галата, Б. Кардаш, В. Космина, Т. Іванило, М. Гелета, С. Максимів; по 50 цнт.: Т. Зовілена, О. Падляк, Р. Бінусик, Н. Мельникевич, Н. Олійник, В. Потюкевич, М. Яремків, Д. Марчак, В. Канната, А. Дякун, И. Лопушанський, Д. Белнів, І. Раб, Д. Мельник, І. Курець, М. Романко, Н. Шемберко, О. Іванило, М. Даньків, С. Марусяк, С. Дячишин, Т. Космина і П. Білинський; Т. Дуда, М. Луців, М. Воскобойник, В. Дзюбатий, Н. Катерина, В. Дзюбак, М. Белнів, В. Човган і Б. Панько по 25 цнт. та Н. Н. $1.40. Разом зібрано $318.95.

З тих грошей вислано до Повітового Комітету у Рогатині: На потерпівших від граду $200, па „Просвіту" у Рогатині $100. Оплата за пересилку $6, Остало на руках комітету $12.95.

За Комітет: **Василь Козак**, предс.; **Григорій Демкович**, кас., **Н. Пащин**, секр.

